

A photograph of a person from behind, wearing a hat, pushing a wooden cart heavily loaded with cut logs and branches. The cart is on a dirt path that winds through a dense forest of tall, thin trees with green foliage. Sunlight filters through the canopy, creating dappled shadows on the ground.

ODPOWIEDZIALNE PLANTACJE

Zrównoważone i odpowiedzialne
inwestowanie (SRI) w plantacje
leśne

Przygotowane przez:

Dla:

Niniejszy przewodnik powstał w ramach projektu PRICE. Więcej informacji na jego temat można znaleźć na stronie projektu : www.thepriceproject.org

Disclaimer

Treść przewodnika wyraża poglądy autorów i nie może być postrzegana jako odzwierciedlenie stanowiska Komisji Europejskiej.

Projekt finansowany przez Unię Europejską

Spis treści

1. WPROWADZENIE	4	ANEKS nr 2 – Charakterystyka instrumentów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywanych w dziedzinie inwestycji w plantacje leśne	25
1.1 W jakim celu został wydany ten przewodnik?	4		
1.2 Czym są plantacje leśne?	4		
1.3 Czym są zrównoważone i odpowiedzialne inwestycje?	6		
1.4 Inwestowanie w plantacje leśne	7		
2. EFEKTY PROWADZENIA PLANTACJI LEŚNYCH	9		
2.1 Wpływ na środowisko	9		
2.2 Wpływ na społeczeństwo	11		
2.3 Wpływ na gospodarkę	13		
3. INSTRUMENTY SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW WYKORZYSTYWANE W INWESTOWANIU W PLANTACJACH LEŚNE	15		
3.1 Rodzaj instrumentów	15		
3.2 Struktura zarządzania	17		
3.3 Miejsce w łańcuchu wartości	17		
3.4 Poziom kontroli	18		
4. ZALECENIA	19		
Dla inwestorów	19		
Dla spółek inwestycyjnych	19		
Dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie plantacjami	19		
Dla przedsiębiorstw zajmujących się obróbką materiałów i sprzedażą	19		
ZAŁĄCZNIK nr 1 – Lista instrumentów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywanych w dziedzinie inwestycji w plantacje leśne	21		
		RAMKI I TABELLE	
		Ramka 1 – Nie tylko plantacje: lasy naturalne i artykuły rolne	5
		Ramka 2 – Plantacje leśne w liczbach	6
		Ramka 3 – Cztery powody, dla których warto inwestować w plantacje leśne	7
		Tabela 1: Inwestowanie w plantacje leśne na przestrzeni czasu	8
		Tabela 2 – Pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na środowisko naturalne	10
		Tabela 3 – Pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na społeczeństwo	12
		Tabela 4 – Pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na gospodarkę	14
		Tabela 5 – Instrumenty społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywane w inwestowaniu w plantacje leśne	16
		Tabela 6 – Poziom kontroli sprawowanej przez instrument CSR stosowane w inwestowaniu w plantacje	18

Wprowadzenie

1.1 W JAKIM CELU ZOSTAŁ WYDANY TEN PRZEWODNIK?

Niniejsza publikacja jest częścią serii krótkich przewodników poruszających tematykę sprawiedliwych i odpowiedzialnych inwestycji, stworzoną w ramach projektu PRICE – Promoting Responsible Investments and Commerce in Europe: Fair Trade and Ethical Finance Respond to Global Crisis (Promowanie Odpowiedzialnego Inwestowania i Handlu w Europie – Sprawiedliwy Handel i etyczne finanse w odpowiedzi na globalny kryzys).

Przewodnik ten ma na celu rozpowszechnienie wśród organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz funduszy inwestycyjnych wiedzy na temat wpływu, jaki wywiera na środowisko oraz społeczeństwo inwestowanie w plantacje leśne w globalnego Południa. Ma on również wyjaśnić kwestie wymogów prawnych, a także przejrzystości i zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do plantacji leśnych. Jego zadaniem jest też promowanie rozwoju odpowiedzialnych i przyjaznych dla środowiska upraw w krajach rozwijających się.

W przewodniku przedstawiono zbiór prostych zasad i kryteriów, które będą mogły zostać wykorzystane przez fundusze inwestycyjne oraz banki w celu monitorowania przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju na plantacjach leśnych. Dołączono także spis narzędzi służących budowaniu społecznej i ekologicznej odpowiedzialności związanej z inwestowaniem w plantacje leśne.

Plantacje leśne na całym świecie pełnią coraz istotniejszą rolę w dostarczaniu produktów (m. in. drewno na cele przemysłowe oraz

energetyczne) i usług (np. przeciwdziałanie zmianom klimatycznym). Wiele instytucji oraz prywatnych inwestorów podejmuje kroki mające na celu włączenie uprawy plantacji leśnych w zakres swojej działalności. Prowadzi to do realizacji licznych inwestycji w tym obiecującym a zarazem stanowiącym spore wyzwanie sektorze gospodarki. Niniejszy przewodnik ma zachęcić do podejmowania dalszych działań w tym kierunku, nie czyniąc tego kosztem ustępstw w kwestii zrównoważonego rozwoju, praw człowieka czy rozwoju lokalnych społeczności.

1.2 CZYM SĄ PLANTACJE LEŚNE?

Plantacje leśne, mimo iż są „wytworem człowieka”, uznaje się za lasy¹. Według **definicji** Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (Food and Agriculture Organization – FAO²) **plantacja leśna** to teren:

„...złożony z drzew, powstały przez zasadzenie i/lub celowy zasiew rodzimych bądź introdukowanych gatunków. Teren ten utworzony jest bądź poprzez zalesienie terenu, który wcześniej nie był terenem leśnym, bądź przez wtórne zalesienie terenu uznawanego uprzednio za leśny, zniszczonego wskutek burz, pożaru bądź wynikłej z tych zniszczeń wycinki drzew”.

Plantacje mogą pełnić funkcję produkcyjną lub ochronną. Plantacje produkcyjne są nastawione głównie na wytworzenie drewna oraz niedrzewnych produktów leśnych (takich jak np. kauczuk). Plantacje ochronne mają natomiast na celu głównie ochronę gleby oraz wody, poprawę jakości terenów zdegradowanych czy

1.FAO definiuje las jako „obszar ziemi o powierzchni ponad 0,5 ha z drzewami o wysokości ponad 5 m i pokryciem koronami drzew ponad 10% lub drzewami sięgającymi tego progu in situ”. Definicja ta nie obejmuje terenów rolnych i miejskich.

2. FAO (2010). Global Forest Resource assessment 2010. Main Report. Forest Resources Division. FAO, Rome.

też walkę z pustyńnieniem terenu.

Według FAO Global Planted Forests Thematic Study z 2005 roku, plantacje pełniące funkcje produkcyjną stanowią 76% ogólnej powierzchni lasów sztucznych. Dominuje na nich jeden egzotyczny gatunek drzew, a teren jest intensywnie uprawiany w celu osiągnięcia większych korzyści finansowych. Mają przez to bardziej negatywny wpływ na środowisko niż plantacje ochronne.

W niniejszym przewodniku podjęty zostanie temat inwestowania w leśne plantacje produkcyjne,

a w szczególności w intensywnie uprawiane szybko rosnące i wysokowydajne plantacje Fast Growing and High Yielding (FGHY³). Tego typu plantacje leśne zasługują na szczególną uwagę, gdyż potencjalnie mogą przynosić duże zyski, a z drugiej strony mogą mieć negatywny wpływ na społeczeństwo oraz środowisko. Niemniej jednak w przypadku świadomego i posiadającego odpowiednią wiedzę inwestora, mogą one przynosić korzyści finansowe bez szkody dla ludzi i środowiska. W przewodniku przedstawione zostaną kluczowe zalecenia, które pomogą osiągnąć zamierzone cele inwestorom chcącym przestrzegać zasad etycznych.

Ramka 1 – Nie tylko plantacje: lasy naturalne i artykuły rolne

Poza inwestowaniem w plantacje leśne, istnieją przynajmniej trzy inne nurty inwestycji związane z sektorem leśnym: (i) inwestowanie w istniejące już lasy, (ii) inwestycje leśne mające na celu ochronę środowiska naturalnego (np. redukcja emisji gazów cieplarnianych pochodzących z deforestacji i degradacji lasów – Reduction of Emissions from Deforestation and forest Degradation: REDD) oraz (iii) inwestowanie w produkcję oleju palmowego.

Głównym celem inwestowania w istniejące lasy jest zwiększenie ilości produktów drewnianych wysokiej jakości pochodzących z naturalnych lasów. Do tego typu inwestycji zalicza się między innymi budowę dróg, inwentaryzacje zasobów leśnych czy zakup sprzętu do obróbki drewna. Gwarancją zachowania zasad zrównoważonego rozwoju w tym obszarze może być przyjęcie standardów Forest Stewardship Council (FSC)

Inwestycje leśne mające na celu ochronę środowiska naturalnego mogą mieć bardzo różnorodną formę, począwszy od ochrony lasów (np. dbanie o tereny leśne objęte ochroną oraz tworzenie nowych obszarów tego typu)

aż do programów zapewniających dostęp do nowocześniejszych kuchenek⁴. Finansowanie tego typu projektów jest najczęściej oparte na dwustronnej lub wielostronnej współpracy między darczyńcami a beneficjentami w ramach Protokołu z Kyoto oraz innych akcji tego typu (np. finansowanie REDD), a także na działaniach prywatnych przedsiębiorstw w obrębie dobrowolnego rynku emisji dwutlenku węgla. Gwarancją dobrych praktyk w dziedzinie inwestycji leśnych mających na celu ochronę środowiska jest przestrzeganie standardów emisji dwutlenku węgla takich jak Gold Standard albo Verified Carbon Standard⁵.

Inwestowanie w produkcję oleju palmowego przyczynia się do coraz szybszego wylesiania, zwłaszcza terenów w południowo-wschodniej Azji. Ostatni raport WWF wyznacza standardy najlepszych praktyk do stosowania w przemyśle przetwórstwa żywności oraz handlu olejem palmowym, które mają na celu odciążenie naturalnych lasów⁶. Jak dotychczas najlepszą strategią jest przestrzeganie wymogów opracowanych przez inicjatywę Okrągłego Stołu na rzecz Zrównoważonej Produkcji Oleju Palmowego (Roundtable on Sustainable Palm Oil – RSPO) oraz zakup oleju palmowego z certyfikatem RSPO (CSPO).

3. INDUFOR (2012). Forest Stewardship Council (FSC) Strategic Review on the Future of Forest Plantations.

4. Wysokie zużycie drewna opatowego w mało wydajnych piecach jest jedną z istotnych przyczyn degradacji lasów w krajach rozwijających się.

5. <http://ecosystemmarketplace.com>

6. WWF (2013) Palm Oil Buyers Scorecard 2013. Dostępny na stronie www.panda.org/palmoilscorecard/2013/

Ramka 2 – Plantacje leśne w liczbach

Powierzchnia leśnych plantacji produkcyjnych wynosi około 200 mln ha, co stanowi w przybliżeniu 7% terenów leśnych na całym świecie. Od 1990 roku ich powierzchnia stale wzrasta o 4,3 mln ha rocznie, głównie w Azji i Ameryce Południowej⁷. W 2009 roku produkty sektora plantacji leśnych stanowił prawie 3% produktów eksportowych na całym świecie. Głównymi gatunkami uprawianymi na przemysłowych plantacjach leśnych są sosny i eukaliptusy. 50% plantacji przemysłowych stanowi własność rządów, 18% – prywatnych korporacji a 32% – drobnych producentów rolnych.

1.3 CZYM SĄ ZRÓWNOWAŻONE I ODPOWIEDZIALNE INWESTYCJE?

Europejskiego Forum Zrównoważonego Inwestowania (European Forum for Sustainable Investment, EUROSIF) definiuje zrównoważone i odpowiedzialne inwestowanie (Sustainable and Responsible Investments, SRI) jako⁸:

“Ogólny termin określający dowolny rodzaj procesu inwestycyjnego, który łączy w sobie cele finansowe inwestorów oraz ich troskę o problemy z zakresu ochrony środowiska, społeczeństwa oraz zarządzania (Environmental, Social and Governance, ESG).”

Koncepcja SRI powstała w Stanach Zjednoczonych we wczesnych latach 30. XX wieku. Zapoczątkowały ją organizacje religijne, które chciały wyeliminować inwestycje w alkohol i tytoń. W późniejszym czasie ta prosta odmowa finansowania rozwinęła się w praktykę kontrolowania inwestycji pod względem etycznym, skupiającą uwagę na ocenie jakości poszczególnych działań firm. Po Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 roku fundusze są także kontrolowane pod

względem „zrównoważonego rozwoju”, przez co inwestorzy muszą łączyć aspekt społecznej odpowiedzialności swoich inwestycji z kwestią zrównoważonego rozwoju. Opublikowane przez ONZ Zasady Odpowiedzialnego Inwestowania (Principles for Responsible Investments – PRI) przygotowały grunt pod rozwinięcie znanych nam obecnie strategii SRI.

EUROSIF przedstawia siedem strategii SRI:

- 1. Wykluczenie części inwestycji** (Exclusion of investments) ze względu na troskę o dobrą reputację bądź unikanie inwestowania w pewne produkty (np. wyroby tytoniowe) lub obligacje skarbowe pewnych państw;
- 2. Strategia Best-in-Class** (Best-in-Class investment selection), polegająca na wyodrębnieniu najlepszych inwestycji w danej branży, w które inwestuje się bezpośrednio albo uznaje się je za punkt odniesienia do porównywanych wyników;
- 3. Badanie na podstawie norm** (Norms-based screening), w którym wybór inwestycji dokonywany jest na podstawie zgodności z międzynarodowymi normami i standardami;
- 4. Włączenie czynników ESG⁹** (Integration of ESG factors) do tradycyjnej analizy ryzyka finansowego;
- 5. Zaangażowanie i rzecznictwo** na rzecz zrównoważonego rozwoju (Engagement and voting on sustainability matters);
- 6. Inwestycje związane ze zrównoważonym rozwojem** (Sustainability themed investment), skupiające się na jednej bądź kilku kwestiach bezpośrednio związanych ze zrównoważonym rozwojem (np. na leśnictwie);
- 7. Inwestycje ukierunkowane na generowanie pozytywnego wpływu** (Impact investment), obejmujące wiele różnorodnych lecz zarazem powiązanych ze sobą działań rozwojowych mających na celu finansowanie projektów i organizacji działających na rzecz społeczeństwa bądź środowiska (np. mikrokredyty).

7. Większość badań przewiduje, że do roku 2050 drewno pochodzące z plantacji leśnych będzie stanowiło 75-100% produkcji drewna przemysłowego i w ten sposób plantacje przejmą rolę lasów naturalnych.

8. EUROSIF (2012). European SRI Study 2012.

9. ESG – Environmental, Social Responsibility, Governance (środowisko, społeczeństwo, zarządzanie) – przyp. tłum.

Strategie te są wykorzystywane głównie przez inwestorów instytucjonalnych, którzy stanowią aż 94% rynku (inwestorzy detaliczni – 6%¹⁰). Idea SRI stale ewoluje, jako że nowi dostawcy usług finansowych proponują innowacyjne metody oraz sposoby działania mające na celu włączenie kwestii ESG w ich konwencjonalne działania biznesowe. W rozdziale 4 i 5 zaprezentujemy powiązania narzędzi CSR (Corporate Social Responsibility – Społeczna Odpowiedzialność Biznesu) oraz strategii SRI z sektorem plantacji leśnych.

1.4 INWESTOWANIE W PLANTACJE LEŚNE

Początki inwestowania w plantacje leśne sięgają lat 80 XX wieku, kiedy to w Stanach Zjednoczonych znacznie zwiększyła się liczba instytucji posiadających własne plantacje (patrz Tabela 1). Głównym powodem inwestowania w plantacje leśne jest produkcja drewna, a obecnie także usługi ekosystemowe takie jak na przykład kredyty węglowe. Choć większość plantacji leśnych wciąż znajduje się w Stanach Zjednoczonych, w ostatnich latach są one coraz liczniejsze na rynkach wschodzących, w Ameryce Południowej i Azji. Zawdzięczać to można następującym czynnikom:

- wysokie stopy wzrostu;
- niskie koszty produkcji drewna;
- stosunkowo niewielka odległość do klienta;
- rosnące ceny ziemi na rynkach wschodzących.

Obecnie w plantacje leśne inwestuje się około 70-80 miliardów dolarów (w porównaniu do 1 miliarda w roku 1980). W działaniach na arenie inwestycji instytucjonalnych uczestniczy obecnie ponad 1000 właścicieli, inwestorów oraz managerów.

Inwestorzy lokują kapitał w projekt lub firmę w celu czerpania zysków¹¹. Inwestorów zwyczajowo dzieli się na inwestorów instytucjonalnych (np. fundusze emerytalne, agencje ubezpieczeniowe, fundusze powiernicze, fundacje rodzinne itp.) oraz inwestorów detalicznych (zwanymi także drobnymi bądź indywidualnymi inwestorami). Inwestorzy mogą być nastawieni typowo na zysk albo typowo na rozwój¹². Pod względem oczekiwanych korzyści, można wyróżnić trzy kategorie inwestorów: ukierunkowanych na zysk, wartości społeczne oraz zachowanie wyjątkowych walorów terenu. W niniejszym przewodniku omawiane są potrzeby inwestorów – zarówno instytucjonalnych jak i detalicznych – nastawionych na zysk.

Ramka 3 – Cztery powody, dla których warto inwestować w plantacje leśne

Plantacje leśne stanowią zazwyczaj 2-3% kapitału inwestorów instytucjonalnych, jednak nie należy lekceważyć ich znaczenia. Liczne badania wskazały na korzyści płynące z wprowadzenia plantacji leśnych w zakres swojej działalności. Najważniejsze z nich to¹³:

1. **Zabezpieczenie przed inflacją:** stopa zwrotu z inwestycji w lasy jest dodatnio skorelowana z inflacją¹⁴;
2. **Niska korelacja z innymi kategoriami aktywów:** stopa zwrotu z inwestycji w

plantacje nie jest skorelowana ze zwrotem z aktywów finansowych (takich jak kapitał własny, papiery wartościowe o stałym dochodzie, nieruchomości komercyjne), a co za tym idzie obniża ryzyko portfela inwestycyjnego;

3. **Konkurencyjna stopa zwrotu dostosowana do ryzyka:** z historycznego punktu widzenia inwestycje w plantacje przynosiły atrakcyjny zwrot w stosunku do zmienności cen, szczególnie w krajach rozwijających się;
4. **Zaangażowanie w ochronę środowiska:** ryzyko inwestycyjne może być minimalizowane poprzez certyfikację wskazującą na zrównoważone zarządzanie lasami.

10. Według badania EUROSIF z 2012 roku, procent aktywów zarządzanych przez inwestorów detalicznych w Europie wynosi 31%, jest zatem wyższy niż ich udział w sektorze SRI

11. <http://financial-dictionary.thefreedictionary.com>

12. Simula, M. (2008). Financing flows and needs to implement the Non-legally binding instrument on all types of forests. Przygotowany dla Advisory Group on Finance of The Collaborative Partnership on

Forests. Washington, D.C., USA: Program Banku Światowego PROFOR (The Program on Forests).

13. FU, C. (2012) Timberland Investments a Primer. Timberland Investment Resources LLC. Boston.

14. Jako że produkty drewnopochodne są wykorzystywane w wielu sektorach, inwestowanie w plantacje leśne może być potencjalną formą zabezpieczenia przed inflacją

Tabela 1: Inwestowanie w plantacje leśne na przestrzeni czasu

	1980	1990	2000	2010	2020
REGION	USA	USA, Nowa Zelandia	USA, Oceania, Brazylia, Urugwaj, Chile	USA, Ameryka Łacińska, Oceania, Europa Wschodnia, Azja, Afryka Południowa i Wschodnia	Nowe kraje: Kolumbia, Mozambik, Tanzania
PRODUKTY	Drewno	Drewno oraz drewno certyfikowane	Drewno, drewno certyfikowane oraz kredyty węglowe	Drewno certyfikowane, usługi ekosystemowe	Drewno certyfikowane, energia pozyskiwana z drewna oraz usługi ekosystemowe
CZYNNIKI STYMULUJĄCE ROZWÓJ	Pierwsze badania nt. inwestycji w obszary leśne jako formy zabezpieczenia przed inflacją oraz czynnik zapewniający zrównoważony zwrot z portfela	Korzyści płynące z różnorodności oraz zabezpieczenia przed inflacją. Rosnący popyt na produkty drzewne. Wysokie stopy zwrotu na rynkach wschodzących		Korzyści płynące z różnorodności oraz zabezpieczenia przed inflacją. Rosnący popyt na produkty drzewne na rynkach wschodzących. Możliwość dokonywania zrównoważonych i odpowiedzialnych inwestycji.	
WŁAŚCICIEL	Firmy sektora leśnego	Nowe narzędzie dla inwestorów instytucjonalnych oraz prywatnych	Amerykańska organizacja Timberland Investment Management Organizations (TIMOs) oraz Real Estate Investment Trusts (REITs)	Rosnąca rola private equity ¹⁵ , małych i średnich hodowców drzew, umowy leasingowe między państwami a przedsiębiorcami, współpraca inwestorów strategicznych z inwestorami finansowymi ¹⁶ oraz przedsiębiorstw z lokalnymi właścicielami ziemskimi.	
KWOTA INWESTYCJI (W DOLARACH)	1 miliard	12 miliardów	30 miliardów	70-80 miliardów	
STRATEGIE SRI	Od 1930 – bazujące na wykluczeniu części inwestycji (np. w produkty tytoniowe)	Pojawienie się kwestii związanych z ochroną środowiska	Nowe produkty SRI dla inwestorów detalicznych bazujące na zasadach odpowiedzialnego inwestowania (PRI) ONZ. Kluczowa rola inwestorów instytucjonalnych.	Korzystne regulacje prawne oraz certyfikacja ze strony organów zewnętrznych.	

Źródło: EUROSIF, 2012; INDUFOR, 2012 oraz FAO, 2012

15. Polskie Stowarzyszenie Inwestorów Kapitałowych w następujący sposób definiuje private equity/ venture capital:

"Inwestycje na niepublicznym rynku kapitałowym, w celu osiągnięcia średnio- i długoterminowych zysków z przyrostu wartości kapitału. Private equity / venture capital (PE/VC) może być wykorzystane na rozwój nowych produktów i technologii, zwiększenie kapitału obrotowego, przejmowanie spółek lub też na poprawę i wzmocnienie bilansu spółki. Venture capital (VC) jest jedną z odmian private equity. Są to inwestycje dokonywane we wczesnych stadiach rozwoju przedsiębior-

stw, służące uruchomieniu danej spółki lub jej ekspansji". - <http://www.psik.org.pl/slowniczek.html> (przyp. tłum.)

16. Wśród inwestorów strategicznych można wyróżnić przemysł leśny, przedsiębiorstwa górnicze i energetyczne, a także sprzedawców produktów rolno-spożywczych oraz lokalnych właścicieli ziemskich. Inwestorzy finansowi to inwestorzy instytucjonalni (krajowe i zagraniczne fundusze emerytalne, fundusze uniwersyteckie oraz inne fundusze inwestycyjne) reprezentowani również przez organizacje TIMO

Efekty prowadzenia plantacji leśnych

Plantacje leśne są źródłem drewna przemysłowego, energii pozyskiwanej z drewna oraz nieдрzewnych produktów leśnych. Są też coraz bardziej doceniane za korzystny wpływ, jaki wywierają na środowisko (np. łagodzenie zmian klimatu). Są też uznawane za część dobrowolnych i instytucyjnych rynków emisji dwutlenku węgla. Większość badań prognozuje, że do roku 2050¹⁷ plantacje leśne będą wytwarzać od 75 do 100% całkowitej produkcji drewna przemysłowego. W 2011 roku 600 tys. ha plantacji leśnych odniosło korzyści z redukcji emisji dwutlenku węgla.

Kluczowymi atutami plantacji leśnych są wysoka produktywność oraz szybkie tempo wzrostu, dzięki czemu:

- ze stosunkowo niewielkich terenów można uzyskać duże ilości drewna i włókien naturalnych;
- stanowią one stałe i odnawialne źródło surowców przemysłowych, dzięki czemu mają mniejszy wpływ na środowisko niż pozostałe rodzaje surowców pierwotnych;
- zmniejsza się presja na pozyskiwanie surowców z lasów naturalnych.

Mimo licznych korzyści płynących z upraw plantacji leśnych, istnieją też takie aspekty środowiskowe, społeczne i gospodarcze, które budzą pewne wątpliwości jeśli chodzi o rozwój szybko rosnących i wysoko wydajnych plantacji, w szczególności w rejonach tropikalnych

W następujących trzech rozdziałach omówiony zostanie potencjalny wpływ przemysłowych plantacji leśnych na środowisko, społeczeństwo oraz gospodarkę na trzech głównych rynkach wschodzących: Ameryce Południowej, Azji oraz Afryce.

2.1 WPŁYW NA ŚRODOWISKO

Wpływ, jaki wywierają na środowisko szybko rosnące plantacje leśne uprawiane na terenach tropikalnych, to temat budzący liczne kontrowersje. Na plantacjach przemysłowych uprawia się zwykle jeden gatunek drzew o krótkiej rotacji (zazwyczaj 7 do 20 lat) możliwej dzięki wycince, przygotowaniu gleby oraz stosowaniu środków chemicznych w celu użyczenia gleby i ochrony sadzonek.

Można wyróżnić cztery główne problemy związane z wpływem plantacji leśnych na środowisko naturalne¹⁸:

- Utrata bioróżnorodności;
- Erozja i pogorszenie jakości gleby;
- Zaburzenie obiegu wody;
- Szkodniki i choroby.

W Tabeli 2 podsumowano pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na środowisko naturalne.

17. Sohngen, B., Mendelsohn, R., Sedjo, R., 1999. Forest management, conservation, and global timber markets. *Am. J. Agric. Econ.* 81, 1-13. Evans, J., Turnbull, J.W., 2004. Plantation forestry in the tropics. Role of silviculture, and use of planted forests for industrial, social, environmental and agroforestry purposes. Oxford, the United

Kingdom: Oxford University Press.

18. Bowyer, J., Howe, J., Guillery, P., Fernholz, K. (2005). Fast-growth tree plantations for wood production - environmental threat or a means of saving natural forests? Dovetail Partners Inc., White Bear Lake.

Tabela 2 – Pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na środowisko naturalne.

POZYTYWNY WPŁYW NA ŚRODOWISKO		NEGATYWNY WPŁYW NA ŚRODOWISKO	
√ Tworzenie plantacji na terenach zdegradowanych		X Przekształcanie terenów o dużej bioróżnorodności i wysokich walorach (lasy naturalne, mokradła) w plantacje	
√ Wykorzystanie licznych gatunków rodzimych		X Uprawa wyłącznie jednego (zwykle egzotycznego) gatunku	
√ Zapobieganie osuwania się ziemi na stokach		X Pozbawianie gleby składników odżywczych oraz węgla	
√ Ochrona lasów naturalnych dzięki dostarczaniu produktów drewnianych		X Zakwaszanie gleby	
		X Zaburzenie obiegu wody	
		X Stosowanie pestycydów oraz środków chemicznych w celu zwalczania chorób i szkodników	
WPŁYWY PLANTACJI NA ŚRODOWISKO W POSZCZEGÓLNYCH REGIONACH			
Afryka		X Przekształcenie naturalnych sawann i lasów typu Miombo	
		X Nieodpowiednio stworzone plantacje oraz niewystarczająca kontrola/sankcje stają się przyczyną wyczerpywania zasobów wodnych	
		X Niewłaściwe zarządzanie terenem oraz zmiany klimatu prowadzące do deforestacji	
Azja		X Zakładanie plantacji na zboczach gór skutkujące erozją gleby w czasie wycinki drzew	
		X Zniszczenia spowodowane przez szkodniki, choroby oraz wiatry, które są coraz liczniejsze w wyniku zmian klimatycznych	
		X Przekształcenie lasów naturalnych i torfowisk	
Ameryka Południowa		X Plantacje przyczyniają się do deforestacji, choć nie są jej główną przyczyną	
		√ Plantacje jako pozytywna strategia rekultywacja atlantyckich lasów deszczowych	
		X Zniszczenia spowodowane przez szkodniki i choroby pogłębiające się w wyniku zmian klimatycznych	
		X Tworzenie bardzo dużych plantacji wymaga odpowiedniego planowania przestrzeni w celu zachowania korytarzy ekologicznych	
		X Prowadzenie kontrowersyjnej polityki w stosunku do organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO) wywołującej niechęć konsumentów	
		X Plantacje nie są uznawane za długoterminową strategię łagodzenia zmian klimatycznych	

2.2 WPŁYW NA SPOŁECZEŃSTWO

Inwestowanie w plantacje leśne może być formą wsparcia działań na rzecz praw człowieka, promowaniem rozwoju terenów wiejskich oraz sposobem na zachowanie funkcji ekosystemów odgrywających kluczową rolę dla społeczności lokalnych. Inwestorzy powinni być więc świadomi, że plantacje mogą także wywierać wpływ – zarówno negatywny jak i pozytywny – na społeczeństwo i środowisko.

Prawa własności ziemi to bardzo delikatna kwestia. Życie miliardów ludzi na całym świecie jest uzależnione od ziemi, z której zbierają plony, pozyskują wodę oraz na której żyją. Inwestycje ograniczające prawa lokalnych społeczności do korzystania z ziemi (lub całkowicie je odbierające) mogą utrudnić im pozyskiwanie środków do życia oraz stanowić pogwałcenie praw człowieka. Takie inwestycje są nazywane "zawłaszczaniem ziemi" (ang. land grabbing). Inwestorzy powinni być szczególnie wyczuleni na tego typu kwestie finansując projekty w krajach rozwijających się, gdzie zwyczajowe (nie ustawowe) prawa własności ziemi są bardzo rozpowszechnione, a społeczności zamieszkujące tereny wiejskie są w wysokim stopniu uzależnione od zasobów naturalnych.

Prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu przynosi liczne korzyści społecznościom wiejskim. Wprowadzenie upraw plantacyjnych drzew na dużą skalę może spowodować obniżenie poziomu wód gruntowych, a uprawy monokulturowe mogą stanowić zagrożenie dla bioróżnorodności. Może to mieć poważne konsekwencje dla ubogich społeczności, dla których mięso dzikich zwierząt, drewno opałowe oraz rośliny lecznicze stanowią źródło pożywienia, są metodą ogrzewania oraz sposobem ochrony zdrowia.

Niemniej jednak dobrze zaprojektowane plantacje leśne mogą przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia i do rozwoju terenów wiejskich. Dzięki odpowiedzialnym inwestycjom w plantacje, mieszkańcy lokalnych społeczności zyskują miejsca pracy, oferuje się im godne zarobki, zapewnia szkolenia oraz pozwala na rozwój zawodowy, a także gwarantuje przestrzeganie norm BHP obowiązujących w danej branży. Inwestorzy muszą być jednak świadomi, że możliwości zatrudnienia istniałyby także, gdyby plantacje nie zostały założone w danej okolicy. Oznacza to, że na plantacji może zostać zatrudnionych 200 pracowników, podczas gdy bez jej istnienia, na tym samym terenie mogłoby pracować 800 drobnych rolników. Miejscowa gospodarka może być także zagrożona przez sprowadzanie pracowników zamiejscowych lub dawania jedynie ograniczonych możliwości zatrudnienia. Skutkiem tego może być wyludnienie obszaru wiejskiego, którego mieszkańcy będą migrować do miast w poszukiwaniu pracy.

Część terenów odpowiednich na założenie plantacji może mieć także wyjątkowe znaczenie kulturowe bądź religijne dla danej społeczności lokalnej. Ludy pierwotne mogą czuć przywiązanie do ziemi związane z ich tożsamością kulturową, językiem czy historycznym miejscem pochodzenia. Grupy plemienne mogą traktować tereny, do których mają dostęp od wielu pokoleń, jako tradycyjne tereny wypasu bydła. Także grupy nietubylcze często mają ważne kulturowo miejsca święte, tereny pochówku, czy miejsca kultu, które mogą zostać zagrożone przez tworzenie nowych plantacji leśnych.

W Tabeli 3 podsumowano pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na społeczeństwo.

17. The International Land Coalition (ILC) defines land grabs as land acquisitions or concessions which are: 'in violation of human rights, not based on Free Prior and Informed Consent (FPIC) of affected land-users, not based on social, economic and environmental

impact assessments and which do not have transparent contracts and binding commitments over activities, employment and benefit sharing.'

Tabela 3 – Pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na społeczeństwo

POZYTYWNY WPŁYW NA SPOŁECZEŃSTWO		NEGATYWNY WPŁYW NA SPOŁECZEŃSTWO	
<ul style="list-style-type: none"> √ Zapewnienie miejsc pracy √ Dodziwe płace √ Szkolenia i rozwój kariery √ Pobudzanie rozwoju gospodarki na terenach wiejskich poprzez przyciąganie inwestycji w sektorze przemysłu i usług z zakresu przetwórstwa żywności √ Poprawa lokalnej infrastruktury oraz udogodnienia wynikające z inwestycji w projekty 		<ul style="list-style-type: none"> X Zmniejszenie powierzchni terenów rolniczych będące potencjalnym źródłem konfliktów, w kontekście prawa użytkowania ziemi przez lokalne społeczności X Zmiany w naturalnych ekosystemach prowadzące do zmniejszenia ilości zwierzyny łownej oraz środków wykorzystywanych w tradycyjnej medycynie X Potencjalny odpływ ludności z terenów wiejskich w przypadku wysokiego stopnia zmechanizowania prac oraz niewielkich możliwości zatrudnienia lokalnej ludności X Brak troski o zachowanie miejsc związanych z kulturą i religią X Wysoka liczba obrażeń ciała wśród pracowników 	
WPŁYWY PLANTACJI NA SPOŁECZEŃSTWO W POSZCZEGÓLNYCH REGIONACH			
Afryka	<ul style="list-style-type: none"> X Dominacja przedsiębiorstw państwowych dzierżawiących coraz to większe terytoria X Konflikt między prawami ustawowymi i zwyczajowymi wywołujący napięcia społeczne X Przewidywany wzrost rywalizacji o ziemię spowodowany eksplozją demograficzną w niektórych regionach X Rosnąca konkurencja o tereny rolnicze oraz źródła wody √ Potencjalny sposób na walkę z ubóstwem X Zmiany w naturalnych ekosystemach powodujące istotne ograniczenia produkcji żywności ze względu na znaczenie niedrzewnych produktów leśnych 		
Azja	<ul style="list-style-type: none"> √ Ogromne plantacje zlokalizowane głównie na terenach dzierżawionych; √ Duża liczba drobnych rolników odgrywających coraz większą rolę w produkcji X Brak przejrzystości i konsultowania się z zainteresowanymi stronami ze społeczności lokalnej w sprawie dzierżawy terenów X Rosnąca konkurencja w kwestii wykorzystania gruntów spowodowana rozwojem plantacji palm olejowych X Wysoka gęstość zaludnienia oraz przyciąganie zewnętrznej siły roboczej zainteresowanej pracą na plantacjach palm olejowych X Konflikty wynikające z różnic między prawem ustawowym a zwyczajowym, nielegalne nabywanie ziemi oraz niskie odszkodowania za przesiedlenia wywołujące napięcia społeczne X Zmiany na rynku żywnościowym wynikające spowodowane produkcją biopaliw 		
Ameryka Południowa	<ul style="list-style-type: none"> X Nierównomierny podział ziemi (kilku dużych właścicieli ziemskich) będący powodem konfliktów społecznych √ Zabezpieczenia prywatnej własności gruntów (głównie na wielką skalę) √ Rosnąca liczba małych i średnich farm zajmujących się uprawą drzew √ Coraz liczniejsze umowy dzierżawy między miejscowymi prywatnymi właścicielami a zagranicznymi inwestorami √ Sukcesywne ograniczanie praw do własności ziemskich dla zagranicznych inwestorów √ Rosnąca konkurencja w kwestii wykorzystania gruntów pod intensywną uprawę rolną na wielką skalę mogąca być przyczyną deforestacji X Pozytywna rola plantacji jako źródeł bioenergii 		

2.3 WPŁYW NA GOSPODARKE

By w pełni zrozumieć wpływ plantacji leśnych na gospodarkę, zwykle bierze się pod uwagę następujące aspekty:

- Zapotrzebowanie na produkty leśne;
- Obniżenie kosztów poprzez zwiększenie produkcji (ekonomia skali);
- Stan prawny i polityka bieżąca;
- Subwencje i systemy motywacyjne;
- Technologia.

Zapotrzebowanie na produkty leśne jest uzależnione od przyrostu naturalnego oraz zwiększenia zużycia drewna per capita. W ostatnich latach zaobserwowano zarówno wzrost zapotrzebowania jak i cen drewna. Najnowsze badania pokazują, że ilość drewna produkowana obecnie na plantacjach nie będzie w stanie zaspokoić rosnącego zapotrzebowania na drewno na rynkach wschodzących¹⁹.

Zastosowanie **ekonomii skali** stało się jedną z głównych przyczyn szybkiego rozwoju plantacji leśnych, gdyż podejmowanie działań na dużą skalę zmniejsza niektóre jednostkowe koszty produkcji. Biorąc pod uwagę ograniczoną dostępność terenu na wielu rynkach wschodzących, coraz częściej spotyka się przykłady szeroko zakrojonej współpracy między właścicielami plantacji a przedsiębiorstwami

nabywającymi ich towar. Tego typu współpraca zmniejsza ryzyko wykupu gruntów rolnych, jednak może zwiększyć koszty działań prowadzonych na plantacjach ze względu na rozproszony charakter systemu produkcyjnego²⁰.

Rozwój **technologii** wykorzystywanej w uprawie drzew oraz praktykach stosowanych w leśnictwie i transporcie produktów leśnych zawdzięcza się ekonomii skali. Pojawiają się tu także delikatne kwestie, takie jak wykorzystywanie organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO) oraz konieczność dostosowania się do zmian klimatycznych.

Stan prawny, polityka bieżąca oraz warunki inwestycji na poziomie krajowym mają kluczowe znaczenie dla inwestorów²¹. Zależy im w szczególności na stabilności politycznej, jasnym systemie praw własności, sprawnym systemie bankowym, stabilnym systemie podatkowym, miejscowym zapotrzebowaniu na produkty drzewne itp.

Inwestycje w plantacje leśne mogą przynosić korzyści w dużej mierze dzięki **dotacjom**. Dotacje mogą pokryć aż do 75% kosztów założenia i utrzymania plantacji²². Mogą mieć formę bezpośrednią (pokrycie kosztów) bądź pośrednią (np. pokrycie kosztów infrastruktury).

W Tabeli 4 podsumowano pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na gospodarkę.

19. Indufor (2012). Patrz: strona internetowa INDUFOR (2012). Forest Stewardship Council (FSC) Strategic Review on the Future of Forest Plantations.

20. Mayers, J., Vermulen, S. (2002) Company-community forest partnership: from raw deals to mutual gains? Instrument of sustainable private sector forest series. International Institute for Environment and

Development (IIED), London.

21. FAO (2012). Cit.

22. Brown, C. (2000). The Global Outlook for Future Wood Supply from Forest Plantations. Global Forest Products Outlook Study Working Paper Series. FAO, Rome.

Tabela 4 – Pozytywny i negatywny wpływ plantacji leśnych na gospodarkę

POZYTYWNY		NEGATYWNY WPŁYW NA GOSPODARKE
<ul style="list-style-type: none"> √ Rozwój technologii, uzyskiwanie jak najwyższych plonów √ Systemy motywujące funkcjonujące w wielu krajach, nastawione głównie na drobnych wytwórców rolnych 		<ul style="list-style-type: none"> X Problemy wynikające z uprawy genetycznie zmodyfikowanych gatunków drzew
WPŁYWY PLANTACJI NA GOSPODARKE W POSZCZEGÓLNYCH REGIONACH		
Afryka	<ul style="list-style-type: none"> X Niewiele krajów wprowadziło lub zamierza wprowadzić systemy motywujące (np. Uganda, Mozambik, Tanzania) √ Istotna rola międzynarodowych darczyńców i pomocy X Słabe rządy krajów oraz wysoki poziom korupcji X Słabo rozwinięta technologia (za wyjątkiem Afryki Południowej) √ Obszar potencjalnie atrakcyjny dla inwestorów 	
Azja	<ul style="list-style-type: none"> X Niski poziom egzekwowania prawa, źle funkcjonujące systemy nadzoru i kontroli √ Systemy motywujące dla drobnych hodowców (np. w Chinach, Wietnamie, Malezji i Tajlandii) √ Zakazy związane z wycinką drzew oraz polityka działań na rzecz środowiska nakierowane głównie na ochronę lasów naturalnych X Technologie stosowane głównie na dużych plantacjach (drobni właściciele plantacji wykorzystują sadzonki nieznanego pochodzenia) X Intensywny rozwój technologii GMO w niektórych krajach (np. Chiny) 	
Ameryka Południowa	<ul style="list-style-type: none"> √ Systemy motywujące (np. w Kolumbii, Brazylii i Argentynie) √ Wsparcie polityczne na poziomie lokalnym √ Prawa dotyczące ochrony środowiska X Nie zawsze przestrzegane prawo (np. w Brazylii) √ Zaawansowane rozwiązania technologiczne X Rozwój technologii GMO √ Nastawienie na produkcję drewna przeznaczonego do wytwarzania papieru oraz bioenergii, tendencja do dywersyfikacji produkcji (np. produkcja desek) √ Region atrakcyjny dla inwestorów √ Kraje najbardziej rozwinięte: Brazylia, Chile i Urugwaj; plany założenia plantacji także w Kolumbii i Paragwaju 	

Źródło: opracowanie własne na podstawie FAO 2012

Instrumenty społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw wykorzystywane w inwestowaniu w plantacje leśne

Według definicji Komisji Europejskiej, **społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw** (CSR – Corporate Social Responsibility) to:

„...idea, według której przedsiębiorstwa dobrowolnie uwzględniają problematykę społeczną i środowiskową w swojej działalności gospodarczej i stosunkach z zainteresowanymi stronami”.

W sektorze plantacji leśnych, CSR przybiera formę popularnych instrumentów (standardów, wytycznych, kodeksów itp.), mających zapewnić odpowiedzialne zarządzanie plantacjami. Obecnie w tym sektorze na rynkach wschodzących stosuje się ponad 40 narzędzi CSR. Ponadto można wymienić kilka polityk i kodeksów postępowania przyjętych przez poszczególne przedsiębiorstwa czy fundusze²³.

Nie ma jednej powszechnie przyjętej klasyfikacji narzędzi CSR²⁴. By ułatwić organizacjom inwestującym w plantacje leśne wybór instrumentów dla nich odpowiednich, stworzono cztery kategorie instrumentów CSR. Wyróżniono je w oparciu o podstawowe cechy takie jak:

- 1. Rodzaj:** jaki to typ instrumentu?
- 2. Struktura zarządzania:** kto tworzy i zarządza narzędziem CSR?

23. Fundusze: pule pieniędzy, którymi dysponują spółki inwestycyjne. Zazwyczaj nie zajmują się bezpośrednio zarządzaniem działaniami w sektorze leśnym.

Spółka inwestycyjna: przedsiębiorstwo zajmujące się (za opłatą) lokowaniem funduszy inwestorów w papiery wartościowe stosowne do wyznaczonych sobie przez nich celów. Spółki inwestycyjne mogą zajmować się częścią działań w sektorze leśnym

- 3. Miejsce w łańcuchu wartości:** kto korzysta z instrumentów?

- 4. Stopień kontroli:** w jaki sposób kontroluje się stosowanie narzędzia?

Załącznik nr 1 pozwala na dobór instrumentów CSR na podstawie powyższych kryteriów. Załącznik nr 2 przedstawia ponadto krótki opis każdego z nich. Należy jednak zauważyć, że podana lista narzędzi CSR nie jest wyczerpująca i że na rynku istnieją także inne instrumenty tego typu.

3.1 RODZAJ INSTRUMENTÓW

Do licznych narzędzi CSR, które mogą być wykorzystane w inwestycjach w plantacje leśne, można zaliczyć wewnętrzne polityki firm, kodeksy postępowania, standardy (zarządzania, inwestowania lub rachunkowości), narzędzia do raportowania, wytyczne dotyczące inwestowania, systemy oceniania oraz różnego rodzaju wskaźniki (Tabela 5). Włączono do nich także kryteria zgodności z instrumentami takimi jak Lacey Act czy EU Timber Regulation, choć są to rozwiązania prawne obligatoryjne a nie dobrowolne zobowiązania. W rzeczywistości stały

24. Ostatnia klasyfikacja narzędzi wykorzystywanych w sektorze plantacji leśnych została przedstawiona Masiero M., Secco, L. (2013). Standards and guidelines for management of forest plantations: a global comparative study. Artykuł przedstawiony na warsztatach naukowych "Governance, Economics and Trade, Markets, Profitability of Planted Forests", Porto 15.05.2013

się one prawnie wiążące dopiero w przeciągu ostatnich pięciu lat, zastępując dobrowolne narzędzia kontroli zgodności z prawem.

Ponadto wymieniono dziewięć krajowych wskaźników kładących nacisk na przejrzystość,

ryzyko polityczne i ryzyko zarządzania, a także atrakcyjność inwestycji w lasy. Wskaźniki te nie są uznawane za narzędzia CSR, są jednak niezbędnymi instrumentami mówiącymi o tym, czy dane kraje są przyjazne inwestycjom w plantacje leśne.

Tabela 5 – Instrumenty społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywane w inwestowaniu w plantacje leśne

RODZAJ NARZĘDZIA	LICZBA ZNANYCH NARZĘDZI	DEFINICJA	PRZYKŁAD
STANDARDY ZARZĄDZANIA	13	Standardy obowiązujące na poziomie zarządzania plantacjami lub obróbki materiału. Zazwyczaj obejmują niezależne bądź akredytowane procesy certyfikacyjne przeprowadzane przez organy zewnętrzne.	Forest Stewardship Council (FSC)
POLITYKI INWESTYCJI BANKOWYCH	8	Wewnętrzne polityki banków mające na celu włączenie kryteriów ESG w proces zarządzania inwestycjami.	Goldman Sachs - Environmental Policy Framework
WYTYCZNE INWESTYCYJNE	6	Wytyczne dotyczące procedur przyjęte bądź stworzone przez organizacje zaangażowane w inwestycje w plantacje leśne.	WWF Responsible Investment Guide
STANDARDY INWESTYCYJNE	6	Standardy stosowane przez przedsiębiorstwa mające na celu włączenie w swą działalność kryteriów ESG. Mogą, choć nie muszą łączyć się z niezależną lub akredytowaną certyfikacją przez organy zewnętrzne	Certyfikat B Corporation
RAPORTOWANIE	5	Schemat udostępniania informacji dotyczących działań według kryteriów ESG. Stosowany głównie na poziomie inwestycji oraz przetwarzania surowców	Global Reporting Initiative (GRI)
OCENA INWESTYCJI	4	Profil organizacji stworzony w oparciu o jej działania według kryteriów ESG.	SCOPEinsight
KRYTERIA ZGODNOŚCI Z PRAWEM	4	Kryteria zgodności z prawem powiązane z sektorem leśnym.	Rozporządzenie EU Timber Regulation
WSKAŹNIKI INWESTYCJI	4	Wymierna ocena działań firm przestrzegających globalnie uznawane standardy społecznej odpowiedzialności.	Indeksy FTSE4Good
STANDARDY RACHUNKOWOŚCI	3	Zapewniają znormalizowany system raportowania etycznej rachunkowości.	Ethics Mark
KODEKSY POSTĘPOWANIA	Kilka	Zbiór obowiązujących wewnętrznie zasad kształtujących strategię zrównoważonego rozwoju firmy.	CEPI - Legal Logging Code of Conduct for the Paper Industry
RAZEM	52		
WSKAŹNIKI KRAJOWE	9	Wskaźniki wykorzystywane do określenia, czy państwo jest przyjazne inwestycjom.	Wskaźnik Wolności Gospodarczej IEF

Źródło: opracowanie własne

3.2 STRUKTURA ZARZĄDZANIA

Omawiane instrumenty można podzielić również ze względu na strukturę zarządzania instytucji zaangażowanych w proces tworzenia standardów, systemów certyfikacji i akredytacji, oceny oraz budowania kontaktów. Choć czasem wydaje się, że dane narzędzie jest wartościowe, może się okazać, że tworzące je struktury zarządzania nie są wystarczająco bezstronne, demokratyczne i etyczne. Instrumenty popierane przez międzynarodowe organizacje pozarządowe (np. WWF czy Greenpeace), instytucje badawcze oraz organizacje międzyrządowe (takie jak ONZ) bywają postrzegane jako bardziej niezależne niż organizacje mający bezpośrednie udziały finansowe we wprowadzaniu w życie narzędzi CSR.

Należy także zauważyć, że niezależnie od struktury zarządzania, wiele z tych instrumentów jest wspieranych przez liczne organizacje. Przykładem może być system certyfikacji Forest Stewardship Council (FSC), który pierwotnie był koordynowany przez organizacje pozarządowe działające na rzecz środowiska, a obecnie przez licznych reprezentantów branży przemysłowej, organizacji pozarządowych oraz rządu itp.

Można wyróżnić pięć głównych struktur zarządzania:

- Instytucje naukowe;
- Rząd;
- Przedsiębiorstwa;
- Organizacje techniczne;
- Organizacje pozarządowe.

3.3 MIEJSCE W ŁAŃCUCHU WARTOŚCI

Instrumenty CSR mogą być w różnym stopniu włączone w poszczególne części łańcucha wartości inwestycji w plantacje leśne. Niektóre z nich nie są specyficzne dla przemysłu drzewnego

i skupiają się na poziomie inwestycji (np. polityki banków w zakresie społecznym i ochrony środowiska a także systemy oceny inwestycji), inne mogą być szczegółowo ukierunkowane na procesy związane z zarządzaniem plantacjami leśnymi (np. Gold Standard czy inne standardy emisji dwutlenku węgla). W niektórych przypadkach instrumenty CSR, takie jak na przykład Global Reporting Initiative (GRI), mogą być stosowane w całym łańcuchu wartości inwestycji.

Wyróżnia się cztery poziomy łańcucha wartości:

- 1. Narzędzia CSR dla inwestorów.** Narzędzia takie jak wspierana przez ONZ inicjatywa PRI (Principles for Responsible Investment) nie są wyspecjalizowane w dziedzinie plantacji leśnych i skupiają się raczej na części inwestycji opartych na kryteriach ESG. Plantacje leśne stanowią zaledwie 2-3% całego portfela inwestorów, którzy to nie posiadają wyspecjalizowanej wiedzy z dziedziny leśnictwa. Inwestorzy są zazwyczaj świadomi istnienia narzędzi CSR charakterystycznych dla plantacji leśnych, jednak ich wiedza nie pozwala na dobór najlepszych z nich;
- 2. Narzędzia dla spółek inwestycyjnych.** Narzędzia te są bezpośrednio związane z wprowadzenia kryteriów ESG już na etapie podejmowania decyzji o inwestycji w plantacje leśne oraz zarządzania nimi. Są one zazwyczaj w średnim lub niewielkim tylko stopniu wyspecjalizowane w dziedzinie plantacji drzewnych (np. wskaźniki Dow Jones Sustainability);
- 3. Narzędzia CSR dla zarządzających plantacjami.** Są to instrumenty stosowane na poziomie zarządzania poszczególnymi plantacjami. Choć inwestorzy mogą je uwzględnić w procesach decyzyjnych, nie odnoszą się one bezpośrednio do procesu inwestycyjnego. Przykładem mogą tu być FSC oraz standardy emisji dwutlenku

węgla (np. Gold Standard). Są one wysoko wyspecjalizowane w dziedzinie plantacji;

4. Narzędzia dla spółek zajmujących się obróbką materiałów i sprzedażą. W tej grupie znajdziemy narzędzia przeznaczone dla organizacji będących znacznie bliżej klienta końcowego (np. Carbon Disclosure Project). Grupa ta obejmuje zarówno narzędzia bardzo ogólne, jak i wyspecjalizowane w dziedzinie plantacji leśnych, w zależności od tego, czy stosuje się je na etapie przetwarzania materiału (np. ISO 14001), czy już na etapie wytworzonego produktu (np. certyfikacja Chain of Custody organizacji FSC).

3.4 POZIOM KONTROLI

Wykorzystanie instrumentów CSR jest dobrowolne, a zatem nie podlega kontroli żadnych krajowych organów regulujących rynek. Ich jakość nie bazuje zatem jedynie na treściach jakie ze sobą niosą, ale także na poziomie kontroli nakładanej przez instrument na stosujące go podmioty. W Tabeli 6 podsumowano 4 poziomy kontroli, które mogą zostać przyjęte:

- Podpisanie i/lub członkostwo;
- Deklaracja zgodności;
- Ocena zgodności;
- Certyfikacja.

Tabela 6 – Poziom kontroli sprawowanej przez instrument CSR stosowane w inwestowaniu w plantacje

POZIOM KONTROLI		OPIS	PRZYKŁADY
 NISKI	Podpisanie i/lub członkostwo	Oficjalna akceptacja, zaaprobowanie oraz poparcie, na wysokim poziomie organizacji, inicjatyw takich jak kampanie, nawiązywanie kontaktów oraz innych inicjatyw wymagających potwierdzenia przez złożenie podpisu. W tym przypadku nie obowiązuje żaden system kontroli.	Ecobanking Project
	Deklaracja zgodności	Znana także jako certyfikacja pierwszego stopnia, polega na zadeklarowaniu przestrzegania pewnych standardów lub wytycznych zarówno w obrębie firmy jak na zewnątrz. W tym przypadku nie obowiązuje żaden system kontroli.	Inicjatywa ONZ - PRI
	Ocena zgodności	Znana także jako certyfikacja drugiego stopnia, polega na ocenie zgodności organizacji ze standardami lub wytycznymi. Ocena jest dokonywana przez zewnętrzną ale nie niezależną agencję kontroli. Polega również na monitorowaniu działań organizacji przez organy rządowe skupiające się na kontroli zgodności z prawem.	<ul style="list-style-type: none"> - Certyfikat B Corporations - EU Timber Regulation
WYSOKI	Certyfikacja	Zwana również certyfikacją trzeciego stopnia, polega na ocenie zgodności organizacji ze standardami i wytycznymi. Oceny dokonuje zewnętrzna i niezależna akredytowana agencja kontroli.	<ul style="list-style-type: none"> - ISO 14001 - FSC - The Gold Standard

Źródło: opracowanie własne

Zalecenia

DLA INWESTORÓW

- Przyłącz się i bierz aktywny udział w działaniach międzyrządowych, takich jak inicjatywa PRI ONZ czy standardy działania Międzynarodowej Korporacji Finansowej (IFC Performance Standards);
- Staraj się, by wewnętrzne działania Twojego przedsiębiorstwa były zgodne z najlepszymi praktykami z zakresu ochrony środowiska, na przykład tymi, które proponuje Ecobanking Project;
- Zadbaj o to, by dzięki stosowaniu instrumentów takich jak GRI (Global Reporting Initiative) Twoje działania były bardziej przejrzyste;
- Korzystaj z przewodników i podręczników odpowiedzialnego inwestowania, takich jak ten, aby ukształtować doraźne strategie odpowiedzialnego inwestowania w produkcję leśną.

DLA SPÓŁEK INWESTYCYJNYCH

- Przyjmij strategie kontroli inwestycji bazujące na standardach społecznych i środowiskowych. Zadbaj, by wybrać strategie certyfikowane przez niezależne organizacje (np. FSC oraz standardy emisji dwutlenku węgla);
- Włącz się w inicjatywy na rzecz wprowadzania odpowiedzialnych standardów z zakresu gospodarki leśnej (np. FSC) oraz działań finansowych (np. inicjatywa ONZ Global Compact), a także monitorowania zrównoważonego rozwoju (np. GIIRS);

- Wykorzystaj instrumenty takie jak GRI w celu zwiększenia przejrzystości swojego przedsiębiorstwa.

DLA OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA ZARZĄDZANIE PLANTACJAMI

- Wprowadzaj procedury należytej staranności (due diligence) w celu przestrzegania nowo powstających wymogów prawnych, takich jak na przykład EU Timber Regulations czy Lacey Act.;
- Stosuj się do standardów odpowiedzialnej gospodarki leśnej (np. FSC) oraz emisji dwutlenku węgla (np. Gold Standard) proponowanych przez niezależne organizacje.

DLA PRZEDSIĘBIORSTW ZAJMUJĄCYCH SIĘ OBRÓBKĄ MATERIAŁÓW I SPRZEDAŻĄ

- Wprowadzaj procedury należytej staranności (due diligence) w celu przestrzegania nowo powstających wymogów prawnych, takich jak na przykład EU Timber Regulations czy Lacey Act.;
- Przestrzegaj niezależnych standardów certyfikacji kontroli pochodzenia produktów (np. FSC);
- Włącz się w inicjatywy takie jak CDP (Carbon Disclosure Project), mające na celu raportowanie emisji gazów cieplarnianych.

ZAŁĄCZNIK NR 1 – Lista instrumentów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywanych w dziedzinie inwestycji w plantacje leśne

NARZĘDZIE	KATEGORIA	STRUKTURA ZARZĄDZANIA	PODMIOT STOSUJĄCY NARZĘDZIE					POZIOM KONTROLI
			INWESTORZY	SPÓŁKI INWESTYCYJNE	OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE PLANTACJAMI	PRZEDSIĘBIORSTWA ZAJMUJĄCE SIĘ OBRÓBKĄ I SPRZEDAŻĄ MATERIAŁÓW		
ABN AMRO Forest & Plantation Policy	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA						podpisanie/ członkostwo
Indeks ASPI	WSKAŹNIK INWESTYCJI	PRZEDSIĘBIORSTWA						ocena zgodności
AUSTRALIAN ILLEGAL LOGGING PROHIBITION ACT	KRYTERIA ZGODNOŚCI Z PRAWEM	RZĄD						podpisanie/ członkostwo
BANK OF AMERICA	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA						podpisanie/ członkostwo
CAR (Climate Action Reserve)	STANDARDY ZARZĄDZANIA							certyfikacja
CARBON DISCLOSURE PROJECT (w tym też FOREST DISCLOSURE)	RAPORTOWANIE	PRZEDSIĘBIORSTWA						deklaracja zgodności
Standardy CCB (Climate, Community and Biodiversity)	STANDARDY ZARZĄDZANIA	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA						certyfikacja
CEPI - Legal Logging Code of Conduct for the Paper Industry	KODEKS POSTĘPOWANIA	PRZEDSIĘBIORSTWA						podpisanie/ członkostwo
Certyfikat B Corporation	STANDARDY INWESTYCYJNE	PRZEDSIĘBIORSTWA						ocena zgodności

Załącznik nr 1 – Lista instrumentów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywanych w dziedzinie inwestycji w plantacje leśne

NARZĘDZIE	KATEGORIA	STRUKTURA ZARZĄDZANIA	PODMIOT STOSUJĄCY NARZĘDZIE				POZIOM KONTROLI
			INWESTORZY	SPÓŁKI INWESTYCYJNE	OSOBY ODPowiedzialne ZA ZARZĄDZANIE PLANTACJAMI	PRZEDSIĘBIORSTWA ZAJMUJĄCE SIĘ OBRÓBKĄ I SPRZEDAŻĄ MATERIAŁÓW	
CITIGROUP ESRM (Env & Soc Risk Management Policy)	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
Wskaźniki Dow Jones Sustainability	WSKAŹNIK INWESTYCJI	PRZEDSIĘBIORSTWA					ocena zgodności
ECOBANKING PROJECT	WYTYCZNE INWESTYCYJNE	INSTYTUCJE NAUKOWE					podpisanie/ członkostwo
Equator Principles	STANDARDY INWESTYCYJNE	PRZEDSIĘBIORSTWA					ocena zgodności
Ethibel SGR Rating	WSKAŹNIK INWESTYCJI	PRZEDSIĘBIORSTWA					ocena zgodności
EU FLEGT	KRYTERIA ZGODNOŚCI Z PRAWEM	RZĄD					podpisanie/ członkostwo
Rozporządzenie EU TIMBER REGULATION	KRYTERIA ZGODNOŚCI Z PRAWEM	RZĄD					ocena zgodności
Forest Stewardship Council FSC	STANDARDY ZARZĄDZANIA	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA					certyfikacja
Indeksy FTSE4Good	WSKAŹNIK INWESTYCJI	PRZEDSIĘBIORSTWA					ocena zgodności
GIIRS - Global Impact Investing Rating System	OCENA INWESTYCJI	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
GISR - Global Initiative for Sustainability Ratings	OCENA INWESTYCJI	PRZEDSIĘBIORSTWA					certyfikacja
Goldman Sachs - Environmental Policy Framework	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo

NARZĘDZIE	KATEGORIA	STRUKTURA ZARZĄDZANIA	PODMIOT STOSUJĄCY NARZĘDZIE				POZIOM KONTROLI
			INWESTORZY	SPÓŁKI INWESTYCYJNE	OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE PLANTACJAMI	PRZEDSIĘBIORSTWA ZAJMUJĄCE SIĘ OBRÓBKĄ I SPRZEDAŻĄ MATERIAŁÓW	
GRI Global Reporting Initiative	RAPORTOWANIE	RZĄD					ocena zgodności
HSBC	POLITYKA INWESTYCYJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
IFC Performance Standards (dla klientów)		RZĄD					deklaracja zgodności
IFC Sustainability Policy (dla Międzynarodowego Centrum Usług Finansowych IFSC)	STANDARDY INWESTYCYJNE	RZĄD					deklaracja zgodności
IMPACTASSETS	OCENA INWESTYCYJI	PRZEDSIĘBIORSTWA					deklaracja zgodności
IRIS - Impact Reporting & Investment Standards	STANDARDY INWESTYCYJNE	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
ISO 14001	STANDARDY ZARZĄDZANIA	PRZEDSIĘBIORSTWA					certyfikacja
LACEY ACT	KRYTERIA ZGODNOŚCI Z PRAWEM	RZĄD					deklaracja zgodności
Pacto Intersectorial por la materia legal	KODEKS POSTĘPOWANIA	RZĄD					podpisanie/ członkostwo
PEFC	STANDARDY ZARZĄDZANIA	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA					certyfikacja
Plan Vivo	STANDARDY ZARZĄDZANIA	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA					certyfikacja
PWC Forest Finance toolkit	WYTYCZNE INWESTYCYJNE	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo

Załącznik nr 1 – Lista instrumentów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywanych w dziedzinie inwestycji w plantacje leśne

NARZĘDZIE	KATEGORIA	STRUKTURA ZARZĄDZANIA	PODMIOT STOSUJĄCY NARZĘDZIE				POZIOM KONTROLI
			INWESTORZY	SPÓŁKI INWESTYCYJNE	OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE PLANTACJAMI	PRZEDSIĘBIORSTWA ZAJMUJĄCE SIĘ OBRÓBKĄ I SPRZEDAŻĄ MATERIAŁÓW	
Certyfikat Rainforest Alliance	STANDARDY ZARZĄDZANIA	PRZEDSIĘBIORSTWA					certyfikacja
SASB - Sustainability Accounting Standards Board	STANDARDY RACHUNKOWOŚCI	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
SUSTAINABLE FORESTRY BUSINESS	WYTYCZNE INWESTYCYJNE	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
The Gold Standard	STANDARDY ZARZĄDZANIA	PRZEDSIĘBIORSTWA					certyfikacja
TRIODOS	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
UN Global Compact	STANDARDY INWESTYCYJNE	RZĄD					podpisanie/ członkostwo
UN PRINCIPLE FOR RESPONSIBLE INVESTMENTS	STANDARDY INWESTYCYJNE	RZĄD					podpisanie/ członkostwo
VCS	STANDARDY ZARZĄDZANIA	PRZEDSIĘBIORSTWA					certyfikacja
WB Forests Strategy and Operational Policy	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	RZĄD					podpisanie/ członkostwo
WELLS FARGO	POLITYKA INWESTYCJI BANKOWYCH	PRZEDSIĘBIORSTWA					podpisanie/ członkostwo
WWF Responsible Investment Guide	WYTYCZNE INWESTYCYJNE	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA					podpisanie/ członkostwo

ANEKS NR 2 – Charakterystyka instrumentów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR) wykorzystywanych w dziedzinie inwestycji w plantacje leśne

NARZĘDZIE	OPIS
ABN AMRO Forest & Plantation Policy	Polityka ma na celu zapobieganie świadomemu angażowaniu się w działania powiązane z nielegalnym bądź niezrównoważonym pozyskiwaniem zasobów naturalnych z lasów pierwotnych bądź lasów o szczególnych walorach przyrodniczych. www.abnamro.com
Indeks ASPI	ASPI Eurozone (Advanced Sustainable Performance Indices) jest europejskim indeksem odniesienia dla przedsiębiorstw i inwestorów, którzy pragną zaangażować się w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Agencja Vigeo ocenia działania przedsiębiorstw na podstawie metodologii Equities bazującej na 38 kryteriach. www.vigeo.com
AUSTRALIAN ILLEGAL LOGGING PROHIBITION ACT	Rozporządzenie to nowelizuje Illegal Logging Prohibition Regulation z 2012 roku tak, by nadać większą skuteczność jego poszczególным częściom. Znajdują się w nim między innymi zalecenia dotyczące dozwolonych prawnie produktów drzewnych, wymagają należytej staranności (due diligence) obowiązujących osoby zajmujące się importem tego typu produktów i osoby zajmujące się obróbką surowego drewna. www.daff.gov.au
BANK OF AMERICA	Bank of America może pochwalić się szerokim spektrum działań w ramach polityki ochrony środowiska. Odnoszą się one między innymi do zmian klimatu, ochrony lasów, energii czy udzielania kredytów na rzecz ochrony środowiska. Polityka banku ma pozwolić na przejrzyste i jasne sformułowanie stanowiska w kwestii ważnych problemów związanych z ochroną środowiska. about.bankofamerica.com
CAR (Climate Action Reserve)	Organizacja ustala wysokiej jakości standardy dla projektów zajmujących się rekompensowaniem emisji dwutlenku węgla i niezależnych międzynarodowych organów kontroli oraz wprowadza do obrotu kredyty węglowe wytworzone w ramach tego typu projektów. Siedzi także obrot kredytami węglowymi na przeszerzeni czasu, wykorzystując do tego celu przejrzysty i ogólnodostępny system. www.climateactionreserve.org

NARZĘDZIE	OPIS
<p>CARBON DISCLOSURE PROJECT (w tym Forest Disclosure)</p>	<p>Inicjatywy dla inwestorów w ramach Carbon Disclosure Project (w 2013 roku poparte przez 722 inwestorów instytucjonalnych, których aktywna wniósł w sumie ponad 87 bilionów dolarów) dają inwestorom dostęp do corocznych informacji ułatwiających dokonanie obiektywnych analiz długoterminowych. Obejmują one ewidencję oraz możliwość wglądu w dane firm dotyczące emisji gazów cieplarnianych, zużycia wody, a także strategii walki ze zmianami klimatycznymi, brakiem zasobów wodnych oraz deforestacją. Program Carbon Disclosure Project ukierunkowany na kwestię lasów pomaga przedsiębiorstwom oraz inwestorom w zrozumieniu i podjęciu działań na rzecz zmniejszenia ryzyka deforestacji poprzez bardziej świadome wykorzystanie pięciu produktów (produktów drzewnych, oleju palmowego, soi, produktów zwierzęcych oraz biopaliw), które mają na nią istotny wpływ. www.cdproject.net</p>
<p>CCB</p>	<p>Climate, Community & Biodiversity Alliance jest związkiem największych międzynarodowych organizacji pozarządowych powstałym w 2003 roku. Związek promuje i napędza działania w sektorze gospodarki gruntami, które mogą łagodzić skutki zmian klimatycznych na całym świecie. Jego celem jest także poprawa sytuacji lokalnych społeczności i walka z biedą, a także działania na rzecz zachowania bioróżnorodności. CCBA tęczy działania wielu przedsiębiorstw poprzez zaangażowanie ich w przejrzysty i powszechny proces mający na celu rozwinięcie standardów, które będą służyły jako ramy i promowały skuteczne działania w sektorze gospodarki gruntami mogące przynieść różnorodne korzyści. www.climate-standards.org</p>
<p>CEPI - Legal Logging Code of Conduct for the Paper Industry</p>	<p>Od 2005 roku członkowie CEPI muszą przestrzegać kodeksu legalnego pozyskiwania drewna. www.illegal-logging.info</p>
<p>Certyfikat B Corporation</p>	<p>Organizacja non-profit B Lab przyznaje certyfikat B Corporation przedsiębiorstwom, które przestrzegają wymagających standardów w dziedzinie działań na rzecz społeczeństwa i ochrony środowiska, rachunkowości oraz przejrzystości. www.bcorporation.net</p>
<p>CITIGROUP ESRM (Env & Soc Risk Management Policy)</p>	<p>Citigroup stosuje się do zasad działania na rzecz społeczeństwa i ochrony środowiska uznawanych na arenie międzynarodowej oraz posiada własną politykę, oświadczenia i zobowiązania w kwestii ochrony środowiska. www.citigroup.com</p>
<p>Wskaźniki Dow Jones Sustainability</p>	<p>Wskaźniki Dow Jones Sustainability powstały w 1999 roku jako pierwsze światowe wskaźniki zrównoważonego rozwoju. Są przygotowywane wspólnie przez RobecoSAM i S&P Dow Jones Indices. Grupa śledzi losy wiódących światowych przedsiębiorstw pod kątem ekonomicznym, działań społecznych oraz działań na rzecz ochrony środowiska. Wskaźniki te są punktem odniesienia dla inwestorów, którzy w swojej działalności biorą pod uwagę zasady zrównoważonego rozwoju. www.sustainability-index.com</p>

NARZĘDZIE	OPIS
ECOBANKING PROJECT	Projekt ma na celu zwiększenie konkurencyjności sektora finansowego Ameryki Łacińskiej. Dąży do tego poprzez badania, publikacje oraz szkolenia mające na celu jak najlepsze dostosowanie aktywności swych własnych instytucji do wytycznych z zakresu działań na rzecz społeczeństwa i ochrony środowiska. Przyczynia się też do lepszego kształtowania środowiska, zmniejszania ryzyka społecznego i środowiskowego oraz tworzenie innowacyjnych produktów finansowych. www.ecobanking.com
Equator Principles	Equator Principles (EPs) stanowią podstawę zarządzania ryzykiem wykorzystywane przez instytucje do określenia, oceny oraz zarządzania ryzykiem społecznym i środowiskowym w realizowanych przez nie projektach. Początkowo miały odgrywać jedynie rolę minimalnych standardów należytej staranności w procesie odpowiedzialnego podejmowania ryzyka. www.equator-principles.com
Ethibel SGR Rating	Forum ETHIBEL jest agencją konsultacyjną zajmującą się społeczną odpowiedzialnością przedsiębiorstw (CSR) oraz społecznie odpowiedzialnym inwestowaniem (SRI). Ethibel Sustainability Index jest wskaźnikiem zrównoważonego rozwoju pozwalającym inwestorom na porównanie wyników finansowych inwestycji uwzględniających aspekt zrównoważonego rozwoju z wynikami tradycyjnych inwestycji. www.forumethibel.org
EU FLEGT	FLEGT (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) jest systemem zezwoleń na przywóz drewna do Wspólnoty Europejskiej. Plan działania UE FLEGT powstał w 2003 roku. Ma na celu ograniczenie nielegalnej wyinkli drzew poprzez umocnienie zrównoważonej i legalnej gospodarki leśnej, poprawę systemu zarządzania oraz promowanie handlu legalnym drewnem. www.euflegt.elfint
EU TIMBER REGULATION	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 995/2010 z 20 października 2010, znane także jako (illegel) Timber Regulation określa zobowiązania przedsiębiorców prowadzących na rynek drewno i wyroby drzewne. Ma ono na celu przeciwdziałanie wprowadzaniu na rynek nielegalnie pozyskiwanego drewna i produktów drewnianych. ec.europa.eu/environment/forests/timber_regulation.htm
Forest Stewardship Council (FSC)	FSC jest międzynarodową organizacją non-profit działającą na rzecz promocji odpowiedzialnej gospodarki leśnej na całym świecie. Definiuje ona najlepsze praktyki w sektorze leśnym z zakresu problemów społecznych oraz związanych z ochroną środowiska. Jej członkowie ustalili wspólnie zasady i kryteria FSC – najwyższe standardy gospodarki leśnej, które są bezpieczne dla środowiska, korzystne dla społeczeństwa oraz opłacalne pod względem ekonomicznym. www.ic.fsc.org
Indeksy FTSE4Good	Od 2001 roku indeksy FTSE4Good są wykorzystywane do pomiaru wyników przedsiębiorstw, które spełniają międzynarodowe standardy społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. www.ftse.com

NARZĘDZIE	OPIS
<p>GIIRS - Global Impact Investing Rating System</p>	<p>GIIRS (Global Impact Investing Rating System) jest kompleksowym i przejrzystym systemem oceny wpływu przedsiębiorstw oraz funduszy rynków rozwiniętych i rozwijających się na społeczeństwo i środowisko. Przyjęty w nim sposób oceny oraz podejście analityczne są analogiczne do rankingów inwestycji Morningstar oraz analiz finansowych Capital IQ. www.giirs.org</p>
<p>GISR - Global Initiative for Sustainability Ratings</p>	<p>Misją GISR jest tworzenie i zarządzanie standardem oceny globalnego zrównoważonego rozwoju (ESG) tak, by przedsiębiorstwa oraz inne organizacje na całym świecie bardziej włączyły się w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. GIIRS nie ocenia przedsiębiorstw, a pozwala innym systemom oceniania zrównoważonego rozwoju, rankingom i wskaźnikom na wykorzystywanie własnych standardów do mierzenia skuteczności działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. www.ratesustainability.org</p>
<p>Goldman Sachs - Environmental Policy Framework</p>	<p>Ogólne zasady polityki środowiskowej odzwierciedlają zaangażowanie Goldman Sachs w rozwijanie skutecznych rozwiązań rynkowych, pozwalających na walkę ze zmianami klimatu, degradacją ekosystemów oraz innymi poważnymi problemami związanymi z ochroną środowiska. Są one także wyrazem troski o tworzenie nowych rozwiązań dla przedsiębiorstw, które będą zarzaem korzystne dla środowiska. www.goldmansachs.com</p>
<p>Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza (Global Reporting Initiative, GRI)</p>	<p>W ramach ogólnych zasad GRI, w skład których wchodzi wytyczne Sustainability Reporting Guidelines (the Guidelines), wydano także Principles and Standard Disclosures, które mogą być wykorzystywane przez organizacje do tworzenia raportów na temat działań i ich efektów w sferze ekonomicznej, społecznej i ochrony środowiska www.globalreporting.org</p>
<p>HSBC</p>	<p>Polityka firmy zapewnia wskazówki dotyczące standardów zrównoważonego rozwoju stosowanych w sektorze inwestycyjnym banku. www.hsbc.com</p>
<p>IFC Performance Standards (dla klientów)</p>	<p>Są to standardy działania definiujące odpowiedzialność klientów za ich zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym. Sustainability Framework składa się z następujących części: I) Policy on Environmental and Social Sustainability, definiującej zaangażowanie IFC w kwestie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego. II) Performance Standards, które określają odpowiedzialność klientów za ich zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym. III) Access to Information Policy, omawiająca zaangażowanie IFC w troskę o przejrzystość. www.ifc.org</p>

NARZĘDZIE	OPIS
IFC Sustainability Policy (for IFSC)	Publikacja Policy on Environmental and Social Sustainability, która definiująca zaangażowanie IFC w kwestie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego. Sustainability Framework składa się z następujących części: I) Policy on Environmental and Social Sustainability, definiujące zaangażowanie IFC w kwestie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego. II) Performance Standards, które określają odpowiedzialność klientów za ich zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym. III) Access to Information Policy, omawiający zaangażowanie IFC w troskę o przejrzystość. www.ifc.org
IMPACTASSETS	ImpactAssets jest organizacją non-profit zajmującą się usługami finansowymi, stworzoną by zachęcić i umożliwić filantropom oraz indywidualnym inwestorom lokowanie funduszy w działalność na rzecz społeczeństwa. www.impactassets.org
IRIS - Impact Reporting & Investment Standards	IRIS to zbiór normilizowanych wskaźników, które można wykorzystać do opisanego działań społecznych, środowiskowych oraz finansowych przedsiębiorstw. Narzędzia IRIS w sposób niezależny i wiarygodny pomagają organizacjom w ocenianiu skuteczności oraz przygotowywaniu sprawozdań z własnej działalności społecznej; iris.thegiln.org
ISO 14001	Rodzina norm ISO 14000 odnosi się do różnych aspektów zarządzania środowiskowego. Normy te to praktyczne narzędzia, które mogą zostać wykorzystane przez przedsiębiorstwa i organizacje pragnące zidentyfikować oraz kontrolować swój wpływ na środowisko oraz wciąż udoskonalać swoje działania na jego rzecz. www.iso.org
LACEY ACT	Lacey Act, wprowadzony w życie w 1900 roku w Stanach Zjednoczonych, uznaje polowanie na zwierzęce w jednym ze stanów z zamiarem sprzedania jej w innym za przestępstwo na szczeblu federalnym. W 2008 roku ustawę rozszerzono na nielegalną wyinkę. eia-global.org/lacey
Pacto Intersectorial por la madera legal	Porozumienie mające obowiązywać w Kolumbii w okresie od 2011 do 2015, którego celem jest zapewnienie legalnego pozyskiwania, przetwarzania, transportu, handlu oraz komercjalizacji produktów drewnianych. www.mincit.gov.co
PEFC	Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) jest międzynarodową porządkującą organizacją non-profit, która wykorzystując niezależne zewnętrzne systemy certyfikacji działa na rzecz promowania zrównoważonego gospodarowania lasami (Sustainable Forest Management, SFM). www.pefc.org

NARZĘDZIE	OPIS
Plan Vivo	Plan Vivo jest normą emisji dwutlenku węgla, która ma pomóc lokalnym społecznościom w bardziej zrównoważonym zarządzaniu swoimi zasobami naturalnymi, co z kolei ma korzystnie wpływać na klimat, standard życia oraz ekosystemy. Plan Vivo skupia myśli właścicieli ziemskich oraz społeczności z terenów wiejskich, których warunki życia są uzależnione od zasobów naturalnych. Wynikające z niego działania są przeprowadzane na ziemi będącej własnością lub użytkowanej na podstawie długoterminowego prawa przez drobnych właścicieli lub społeczności. www.planvivo.org
PwC Forest Finance toolkit	Ten zestaw narzędzi został stworzony wspólnymi siłami przez PricewaterhouseCoopers (PwC) i Światową Radę Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (World Business Council for Sustainable Development; WBCSD). Mogą być powszechnie stosowane by wesprzeć instytucje w zarządzaniu zasobami leśnymi poprzez zrównoważoną i legalną produkcję oraz przeróbkę drewna, a także by wesprzeć rynki w działaniach związanych z redukcją emisji dwutlenku węgla oraz innymi usługami ekosystemowymi. www.pwc.co.uk
Certyfikat Rainforest Alliance	Rainforest Alliance wykorzystuje potencjał rynków do tego, by zlikwidować główne czynniki przyczyniające się do deforestacji oraz niszczenia środowiska, takie jak wycinanie drzew, ekspansja rolna, hodowla bydła oraz turystyka. Rainforest Alliance pragnie zagwarantować, by miliony hektarów lasów, farm, terenów hodowlanych oraz hotele były zarządzane zgodnie z rygorystycznymi normami zrównoważonego rozwoju. www.rainforest-alliance.org
SASB - Sustainability Accounting Standards Board	Sustainability Accounting Standards Board™ (SASB™) jest zarejestrowaną organizacją non-profit. Jest zaangażowana w rozwój i rozpowszechnianie charakterystycznych dla danego sektora zrównoważonych standardów rachunkowości, które są przeznaczone dla spółek publicznych w USA. Sektor leśny jest uznawany za jeden z sektorów zasobów odnawialnych i energii alternatywnej. W 2014 planuje się rozpoczęcie prac nad stworzeniem norm dotyczących przemysłu leśnego i papierniczego. www.sasb.org
SUSTAINABLE FORESTRY BUSINESS	SFB pomaga klientom poprzez wprowadzanie narzędzi rozwoju lasów oraz przeprowadzenie wszystkich etapów ich projektu. Poza tym oferuje usługi z zakresu badań, rozpowszechniania informacji, promocji, szkoleń oraz doradztwa w kwestiach strategii i polityk. www.sustainableforestbusiness.org
The Gold Standard	Gold Standard jest cenionym standardem certyfikacji projektów ograniczania emisji dwutlenku węgla. Na arenie międzynarodowej traktowany jest jako punkt odniesienia dla jakości i rygorystyczności projektów zarówno na dobowolnym jak i obowiązkującym prawnie rynku emisji dwutlenku węgla. www.cdmgoldstandard.org

NARZĘDZIE	OPIS
TRIODOS	Triodos Bank to jeden ze światowych liderów wśród banków przestrzegających zasad zrównoważonego rozwoju. Triodos Bank przyjmuje za cel, by pieniądze pracowały na rzecz pozytywnych zmian społecznych, środowiskowych oraz kulturowych. www.triodos.com
UN Global Compact	UN Global Compact jest strategiczną inicjatywą ONZ na rzecz przedsiębiorstw dostosowujących swoje działania i strategię do powszechnie uznawanych zasad na polu praw człowieka, pracy, środowiska oraz działalności antykorupcyjnej. www.unglobalcompact.org
UN PRINCIPLE FOR RESPONSIBLE INVESTMENTS	Inicjatywa Principles for Responsible Investment (PRI) popierana przez ONZ to międzynarodowa sieć inwestorów współpracujących w celu wprowadzania w życie Zasad Odpowiedzialnego Inwestowania (Principles for Responsible Investment, PRI). Jej celem jest to, by inwestorzy zrozumieli skutki jakie niesie za sobą działanie na rzecz zrównoważonego rozwoju. Inicjatywa PRI pomaga także sygnifikariuszom we wprowadzaniu zasad zrównoważonego rozwoju do ich działań oraz procesu podejmowania decyzji inwestycyjnych. www.unpri.org
VCS	Verified Carbon Standard jest najistotniejszym dobrowolnym programem zajmującym się emisją gazów cieplarnianych. Powstał z inicjatywy kluczowych przedsiębiorców i liderów organizacji na rzecz ochrony środowiska, którzy zauważyli potrzebę zapewnienia wyższej jakości działań na dobrowolnym rynku emisji dwutlenku węgla. www.v-c-s.org
WB Forests Strategy and Operational Policy	Regulacja Forests Strategy i polityka operacyjna Banku Światowego zostały przyjęte przez Radę Dyrektorów Wykonawczych w październiku 2002 roku. Zawarte w niej strategię i polityki są oparte o trzy równorzędne filary: rozwój gospodarczy, ograniczenie ubóstwa oraz ochronę światowych walorów leśnych. web.worldbank.org
WELLS FARGO	Wells Fargo posiada politykę mającą zapewnić konsekwentną strategię działania w ramach banku świadczącego usługi dla firm oraz w ramach zaawansowanych działań z zakresu zarządzania ryzykiem społecznym i środowiskowym. Polityka ta jest powszechnie stosowana w usługach związanych z kredytami, zabezpieczeniami finansowymi oraz rynkami kapitałowymi. www.wellsfargo.com
WWF Responsible Investment Guide	Wytyczne te są częścią materiałów pomocniczych przygotowanych przez WWF na Forest Investment Forum. Forum miało na celu ułatwienie dialogu między przedsiębiorstwami z sektora leśnego i międzynarodowymi instytucjami finansowymi, takimi jak banki komercyjne, agencje kredytów eksportowych, fundusze inwestycyjne, banki rozwoju, międzynarodowe fundusze na rzecz środowiska oraz organizacje pozarządowe. www.gfn.panda.org

Stopka

Opublikowano w ramach projektu PRICE

www.thepriceproject.org

Wydawca

Fondazione Culturale Responsabilità Etica (FCRE)

Comercio Para el Desarrollo (COPADEV)

Autorzy

Lucio Brotto – Wydział Nauk Rolniczych Uniwersytetu w Padwie i ETIFOR srl

Oliver David Miles Cupit – ETIFOR srl

Coordinator: Alessandro Leonardi (ETIFOR)

Wersja polska

Redakcja: Tadeusz Makulski, Anna Skowera

Korekta i adiustacja: Andrzej Żwawa

Prawa autorskie:

The PRICE Consortium, c/o FCRE, 2013. All rights reserved. Nie zezwala się na reprodukcję ani kopiowanie fragmentów niniejszej publikacji bez pisemnej zgody FCRE.

Zdjęcia

Copyright: ETIFOR Database (pp. 1, 19, 20), Ismaele Tortella (p. 33)

Szata graficzna:

Irene Teso (ETIFOR)

Alicia Cueva

Nota prawna:

Treść przewodnika wyraża poglądy autorów i nie może być postrzegana jako odzwierciedlenie stanowiska Komisji Europejskiej.

Podziękowania

Davide Pettenella (Wydział Nauk Rolniczych Uniwersytetu w Padwie), Jürgen PRETZSCH (Uniwersytet Techniczny w Dreźnie), Mauro Masiero (ETIFOR srl), Jason Nardi (FCRE)

Autorzy pragną wyrazić swoją wdzięczność za grant przyznany przez konsorcjum Forest and Nature for Society (FONASO), który umożliwił realizację pracy doktorskiej, której częścią jest niniejszy dokument, oraz ułatwił współpracę między instytucjami, które przyczyniły się do powstania tego przewodnika.

price

Promoting Responsible Investment
and Commerce in Europe

Cardenal Silíceo, 22 - 28002 - Madrid - Spain

+34 914 15 54 05

projects@copade.org

www.thepriceproject.org